

Ezerszer ember: gyermek!

Kontra György:
Ezerszer ember: gyermek!
A gyermek egészséges
fejlődése

Gondolat Kiadó,
Budapest, 2009

Ady Endre örök értékű verséből vett örök érvényű gondolatot választotta Kontra György a gyermek egészséges fejlődéséről szóló könyvének címéül. Ez az a könyv, amelynek minden szülőhöz el kellene jutnia, minden pedagógusnak munkaeszköze kellene hogy legyen. Nem az elfogultság mondatja ezt velem, bár az is lehetne, hisz a szerző mesterem volt, s nem is akármilyen. Kontra Györgynek, aki orvosi diplomája mellé tanári végzettséget is szerzett, a magyar szépirodalomban sok magyartanárt megszégyenítő jártassága volt. Ezeket a közgondolkodásban egymással kevés kapcsolatban lévő területeket mesterien ötvözi legtöbb írásában. Pedagógusi felelősségével, orvosi tudásával és irodalmi műveltségével olyan stílust alakított ki, amely páratlan az elmúlt fél évszázadban. Írásainak középpontjában – közvetlenül vagy közvetve – mindig a gyermek, a gyermek egészséges testi, szellemi és pszichés fejlődése áll. Mondanivalóját megcáfolhatatlan tudományos érvekkel és olvasottságából származó számtalan adattal tárja olvasói elé. Mindezt egyszerűen, közérthetően, odaillő – főleg magyar – szépirodalmi idézetekkel ékesítve és támasztva alá.

Ez jellemző az *Ezerszer ember: gyermek!* című könyvben megjelent írásaira is. Az egyes részek két sorozatban, cikkenként láttak először napvilágot a Család és Iskola havi rendszerességgel megjelenő folyóiratban. Az első tizennyolc írás még a hatvanas évek elején, a többi annak az évtizednek a második felében készült. Az első sorozat a gyermek élettani igényeit, szükségleteit veszi sorra. Bemutatja, mi veszélyeztetheti a növekedés, a táplálkozás, a légzés, a keringés, a mozgás, a hormonális szabályozás, az érzékelés, az alvás és az egyedfejlődés egészséges menetét. Bizonyítja, hogy ezek a sajnos még napjainkban is gyakorta tapasztalható veszélyek többsége könnyen orvosolható, nem is pénz, hanem odafigyelés kérdése. Mindegyik írás központi gondolata, hogy a gyermekek elemi joga az egészséges fejlődés, és a felnőttek kötelessége, hogy az ehhez szükséges környezeti feltételeket

biztosítsák. Természetesen mindezt az ő sajátos stílusában adva elő. Illusztrálásképpen íme néhány cím: *Kis ember nagy ködmönben*, *A lencsések lázadása*, *A szülői szeretet mártírjai*, *Gudi légjoga*, *Kaloda és deres*, *Nyisd ki ezt a kis kaput!*, *Sürgős aludnivalóm van*. Ez a cikksorozat *A fejlődő gyermek* című nagy sikerű könyvben már 1963-ban megjelent. Akik akkor kézbe vehették, azóta is hiányolják az utánnomást, és sajnálattal emlegették még a szerző halála után megjelent *Mesterek és tanítványok* sorozatban is, hogy ez a nagyszerű könyv két generáció életéből kimaradt.

A könyv második részét képező cikksorozat a gyerekek öröklött és szerzett tulajdonságaival foglalkozik. Elemi szinten, de annyira szemléletesen, olyan érthetően ír az öröklődés alaptörvényeiről és a környezet hatásairól, hogy a genetikai forradalom mai világában sem lehet találni kifogásolnivalót ezekben a cikkekben. Ismét néhány cím a tizenhatból: *Kitől örökölte?*, *Fiú vagy lány?*, *Az idéttlen gyermek*, *Nézd meg az anyját...*, *Művészalkat, tudóstípus*, *A fakó leány és a pej legény*. Talán említeni sem kellene, természetesen a gyermekek állnak a középpontban ezekben az írásokban is. Mi alakítható bennük, és mi nem, hogyan lehet genetikailag determinált képességeiket optimális környezetet biztosítva kifejleszteni. Ezek az írások egyben a ma is meglévő előítéleteket és a tudatlanságból fakadó tévhiteket is igyekeznek eloszlatni a mondanivaló lényegét kiemelő számos irodalmi idézet, utalás segítségével. A kötet végén részletes forrásjegyzék található.

A kötetet *Karátson Gábor* rajzai illusztrálják. Kár, hogy csak a könyv első felében egészítik ki a nagyszerű szöveget ezek a kedves képek. Talán a második rész témája magyarázza ezt a féloldalasságot.

Ez a könyv több szempontból is érték. Érték, mert közkinccsé teszi Kontra szellemi örökségének egy részét, tartalma ma is aktuális, és a benne leírtak megszívlelendők.

Végül, de nem utolsósorban köszönet illeti a Magyar Pedagógiai Társaságot, hogy a Csökmei Kör és a Fővárosi Közoktatásért Közalapítvány támogatását megszerezve megbízta az erre a feladatra készségesen vállalkozó Gondolat Könyvkiadót e régóta hiányolt könyv tetszetős előállításával és megjelentetésével.

Franyó István